

עוד בגיליון

קריאה בשירתו של מאיר ויזלטיר, לרגל כינוס שלושת הכרכים של יצירתו. רפי וייכרט התקין מילון נושאי, הפותח באלוהים ומסיים בתל-אביב, ומסייר בדרכים ובתחנות שונות בעולמו השירי של ויזלטיר, מהמשוררים המשפיעים בשירה העברית החדשה. "נתקלתי בשיר רב יופי" היא פינה חדשה, של אפרת מישורי, ואין ספק שמזומנות לה ולנו היתקלויות רבות יופי. "הנשים של שולץ" - פרק ראשון מתוך שלושה, על שלוש נשים בחייו של ברונו שולץ, מאת הסופרת והאמנית הפולנייה אנה קאשובה, בתרגומה של מירי פז; שני המשכים נוספים צפויים בגליונות הקרובים. קריאה מהנה

עמית ישראלי-גלעד, מיכאל בסר

בחרנו להקדיש הפעם מקום לטקסטים העוסקים באמנות מכיוונים שונים: אמנות פלסטית, מוזיקה, הכתיבה כאמנות ועוד; זאת בשני הסיפורים (עמ' 48, 50), באנתולוגיית השירים הקטנה שבעמודים 28-35, ובשיר שבפתח הגיליון, 'האדום הוא המתוק', מאת המשורר יעקב בסר, מייסד כתב העת הזה.

בימים אלה מלאו אחת-עשרה שנים למותו של בסר, וכשחיפשנו שיר מתוך המבחר לפתוח את הגיליון, מצאנו כי רבים משיריו כתובים מתוך ראייה מאוד פלסטית, מתוך משיכה עזה לצבעים המכתיבים/מציירים פעמים רבות את התמונה השירית שלו.

רשימות מהתחית

לשכנע חתול

בסוף נשארנו כאן (ראה 'רשימות מהתחית', גל' 396). הרעש בלתי נסבל עדיין, מחפרי ענק הגיעו למרחק של מטרים מחלון המערכת, אך הבניין עודנו יציב וכנראה לא יתמוטט - לפחות לא עד שיוחלט על הריסתו לטובת בניית מפלצת נדל"נית חדשה במקומו; אז נצטרך לעבור, וככל הנראה לא למגדל יוקרה, אלא למקום צנוע דוגמת זה שבו אנו שוכנים כעת. אבל למשך חלקיק הרגע תפסה המציאות המדומיינת (השתכנותנו במרומי מגדל עזריאלי) - אחיזה בממשות ובתודעתם של כמה אנשים טובים, שאפילו טרחו ושלחו לנו "מברוק" על המעבר המשדרג, או הביעו דאגה לשלומנו בבניין המתמוטט שתואר ברשימה ההיא.

אם להודות על האמת, הפלרטוט עם "פייק ניוז" לא היה מכוון; כוונתי היתה בעצם לכתוב מחווה לאפרים קישון, ל"תעלת בלאומילך" ולמערכוניו שהיטיבו לתאר את עמידתו של האזרח הקטן מול הבירוקרטיה הממסדית של זמנו (אין צורך לומר שזו של זמננו דומה להבהיל ואף מטילה צל ארוך יותר).

ובינתיים, התחלנו לערוך את הגיליון הנוכחי, וחיפשנו את הציור של ניקולס מאס שעליו כתבה רות נצר ("שירי גלריה", עמ' 55 בגיליון זה).

ציורו של מאס, כדרך המאסטרים ההולנדים, מציג סצנה קפואה בזמן. בציור נראית אשה ליד שולחן ערוך, מתפללת בעיניים עצומות, ובקדמת הציור חתול מושך את מפת השולחן.

הציור והצייר עוררו את סקרנותי. גיליתי שאני עומד מול הסצנה המצוירת כעד לקטסטרופה שעתידה להתרחש ללא ידיעתה של הדמות הראשית - האשה מתפללת בעיניים עצומות. היא לא רואה. אם לשפוט על פי מה שנראה כמכשיר שמיעה על המדף - היא כנראה גם לא שומעת. אסורה בתפילה שאינה יכולה להפסיק, היא אינה מודעת למה שעומד לקרות. ובינתיים... החתול, שריח הדג שעל השולחן מעביר עליו את דעתו, מושך את המפה, ועוד רגע יימשך בעקבותיה כאוס של מאכלים ושברי כלים.

ניקולס מאס, אשה מתפללת, 1656 בקירוב

תפילה לפני הארוחה רווחת בדתות רבות; תכליתה, במישור אחד, להודות לאל, ובמישור אחר היא מעין הדר לסיגוף - דחיית סיפוקים שמוכיחה את ניצחון הרוח על הבשר, מותר האדם וכו'. ואילו החתול כולו יצר. דחיית הסיפוקים והודיה לאל אינם ממעייניו וגם לא שכר ועונש (הוא ודאי אינו חושב על נקמתה של האשה); גם אם יתחרט, לא יוכל למנוע את הקטסטרופה הקרבה - ציפורניו נעוצות עמוק במפה, עמוק משיוכל לשחררן. נקודת האל-חזור נחצתה.

כמו המעבר של המערכת לעזריאלי, גם הסצנה הזו לא התרחשה מעולם: לעולם לא תוכל לשכנע חתול שיתייצב די זמן בתנוחה אחת כדי לציירו. לעולם לא תצליח לשכנע חתול. נקודה. עם זאת, יותר משלוש מאות וחמישים שנה מאוחר יותר, אנחנו עומדים מול הציור בנשימה עצורה, כאילו מה שעומד לקרות בו עומד לקרות עכשיו.

מה רצה ניקולס מאס לומר? לתאר דבקות חסודה, או אולי לבקר, בדרך פארודית, דרך חיים שמביאה אנשים לעצימת עיניים נוכח פורענות קרבה?

מ.ב